

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 45/2020-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. januára 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], a sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Petrom Belicom, M. R. Štefánika 36, Martin, vo veci namietaného porušenia ich základného práva podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie, základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava I č. k. 14 C 43/2017-84 z 3. augusta 2017, uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 8 Co 47/2018-138 z 29. marca 2018 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 25/2019 z 25. júna 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnou sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“)

23. septembra 2019 sa sťažovateľ [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a sťažovateľka [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), domáhali vydania nálezu, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie ich v záhlaví označených práv podľa Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“), ústavy a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 14 C 43/2017-84 z 3. augusta 2017, uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 Co 47/2018-138 z 29. marca 2018 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo 25/2019 z 25. júna 2019 a ktorým by napadnuté rozhodnutia zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovatelia podali okresnému súdu návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým sa proti žalovanému označenému ako „*ostatní vlastníci bytov a nebytových priestorov bytového domu súpisné číslo [REDAKOVANÉ] na parc. č. [REDAKOVANÉ] na [REDAKOVANÉ], zastúpení správcou: [REDAKOVANÉ] – [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]*“ domáhali, aby ich okresný súd zaviazal k povinnosti zdržať sa výkonu záložného práva predajom nehnuteľnosti bližšie špecifikovanej v návrhu, ako aj k povinnosti nevykonávať právne kroky k mimosúdnemu vymáhaniu pohľadávky zabezpečenej záložným právom k danej nehnuteľnosti. Návrh odôvodnili tým, že im bolo doručené oznámenie o začatí výkonu záložného práva (§ 1511 Občianskeho zákonníka) na istinu vo výške 2 076,54 € a príslušenstvo vo výške 980,75 €. Uviedli, že pokračovaním vo výkone záložného práva dobrovoľnou dražbou im hrozí porušenie ústavných práv. Namietali porušenie § 3 ods. 9 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dobrovoľných dražbách“) a poukázali na to, že ide o pohľadávku určenú výkazom nedoplatkov bez exekučného titulu, ktorú považujú za spornú, čo sa týka základu aj výšky. Svoj návrh odôvodňovali i poukazom na ďalšie spory vedené okresným súdom pod sp. zn. 8 C 114/2012 a pod sp. zn. 5 C 136/2013.

3. Okresný súd uznesením č. k. 14 C 43/2017-84 z 3. augusta 2017 návrh sťažovateľov zamietol, pretože nepreukázali splnenie podmienok na vydanie neodkladného opatrenia. V rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia uviedol, že podľa jeho názoru nie je možné nariadiť neodkladné opatrenie tak, ako požadovali sťažovatelia, pretože by to odporovalo charakteru a účelu neodkladného opatrenia. Sťažovatelia nepreukázali a neosvedčili existenciu právnych vzťahov medzi stranami sporu, ktoré by vyžadovali ich naliehavú a dočasnú úpravu. Vo vzťahu k označeniu žalovaného okresný súd uviedol, že takto označený žalovaný nie je pasívne legitimovaný, pretože nezodpovedá označeniu podľa uzatvorenej zmluvy č. 15/07 o výkone správy zo 4. decembra 2000 a z 22. decembra 2007 a nezodpovedá ani § 133 CSP. Sťažovatelia nepredložili na preukázanie svojich tvrdení dôkazy ani v časti, v ktorej poukazovali na iné spory vedené okresným súdom. Za týchto okolností okresný súd uzavrel, že neodkladné opatrenie nemožno vydať iba na základe tvrdení sťažovateľov bez preukázania pasívnej legitimácie v spore a bez osvedčenia aspoň základných skutočností umožňujúcich prijať záver o pravdepodobnosti nároku, ktorému sa má poskytnúť predbežná ochrana.

4. Krajský súd na odvolanie sťažovateľov uznesenie okresného súdu potvrdil, pričom najskôr poukázal na právnu úpravu relevantnú v danej veci [zákon o dobrovoľných dražbách, ako aj zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vlastníctve bytov“)] a nadväzne sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že sťažovatelia neosvedčili existenciu ich nároku proti žalovanému uvedenému v ich návrhu. Poukázal na to, že sťažovatelia odôvodnili svoj návrh výlučne konaním správcu, proti ktorému však návrh nepodali, hoci práve správca je ako navrhovateľ dobrovoľnej dražby (na rozdiel od vlastníkov) v konaní týkajúcom sa dobrovoľnej dražby, teda i v konaní o nariadenie navrhovaného neodkladného opatrenia, ktorým sa má zamedziť vykonaniu dražby, pasívne legitimovaný.

5. Proti rozhodnutiu krajského súdu sťažovatelia podali dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), ako aj z § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľov odmietol. Dospel k záveru, že v ich veci nešlo

o prípad, keď by nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok jeho riadneho odôvodnenia spôsobila znemožnenie uplatnenia procesných práv sťažovateľov v takej miere, že by to malo za následok porušenie ich práva na spravodlivý proces. Podľa jeho názoru krajský súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktorého ho viedli k potvrdeniu rozhodnutia súdu prvej inštancie, a preto jeho postup vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím nemožno považovať za neodôvodnený. K námietke sťažovateľov o tom, že všeobecné súdy nedostatočne zistili skutkový stav veci a došlo k nesprávnemu vyhodnotenou dôkazov, najvyšší súd uviedol, že nejde o dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Zdôraznil, že pred rozhodnutím súdu o neodkladnom opatrení nie je z dôvodu krátkosti času priestor pre vykonanie dokazovania v rozsahu vyžadovanom v základnom konaní, pričom zároveň nesmú existovať vážnejšie pochybnosti o potrebe tejto úpravy, a preto je rozsah dokazovania zúžený vzhľadom na účel a podstatu neodkladného opatrenia. Pokiaľ žalobcovia vyvodzovali prípustnosť dovolania i z § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP, ktorým namietali nesprávne právne posúdenie veci, najvyšší súd s poukazom na § 421 ods. 2 CSP v spojení s § 357 písm. d) CSP uzavrel, že dovolanie proti uzneseniu krajského súdu o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia je v takých prípadoch vylúčené.

6. Proti všetkým už uvedeným rozhodnutiam všeobecných súdov nasmerovali sťažovatelia svoju ústavnú sťažnosť. Tvrdia, že okresný súd zamietol ich návrh pre nedostatok podmienky konania, avšak krajský súd potvrdil rozhodnutie ako vecne správne z dôvodu nedostatku vecnej pasívnej legitímácie žalovaného označeného sťažovateľmi, a to dokonca v rozpore so svojou skoršou judikatúrou (sp. zn. 6 Co 102/2017 z 26. apríla 2017) a bez toho, aby sa vysporiadal s právnymi dôvodmi odklonu. Ďalej uvádzajú, že krajský súd neuviedol právne dôvody, pre ktoré rozhodol o absencii vecnej pasívnej legitímácie „na základe iných dôvodov (konanie správcu ako inej osoby oprávnenej podať návrh výkon dobrovoľnej dražby a konajúceho mimo zákonné splnomocnenie a splnomocnenie záložným veriteľom na základe Zákona o vlastníctve bytov) než prvoinštančný súd“. Krajskému súdu tiež vyčítajú, že nemali možnosť oboznámiť sa s vyjadrením žalovaného k ich odvolaniu, pretože im ho krajský súd nedoručil.

7. Z obsahu nie veľmi jednoznačne koncipovanej ústavnej sťažnosti teda vyplýva presvedčenie sťažovateľov, že všeobecné sudy sa nedostatočne vysporiadali s podstatnými skutočnosťami v ich veci, a nadväzne aj s odvolaciami a dovolaciami dôvodmi sťažovateľov, v dôsledku čoho podľa ich názoru dospeli k nesprávnym rozhodnutiam. Napádané rozhodnutia sú preto podľa názoru sťažovateľov absolútne neodôvodnené a arbitrárne.

8. Na základe uvedenej argumentácie sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd ich ústavnú sťažnosť prijal na ďalšie konanie a aby v konaní vo veci samej rozhodol, že ich v záhlaví označené základné práva a slobody podľa charty, ústavy a dohovoru napadnutými uzneseniami okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu boli porušené, tieto rozhodnutia zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň navrhujú, aby im ústavný súd priznal nárok na náhradu trov konania.

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorý s účinnosťou od 1. marca 2019 upravuje konanie pred ústavným súdom.

12. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

13. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. O zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať aj tú ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011, I. ÚS 143/2014).

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

16. Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

17. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

18. Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

19. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

20. Predmetom ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práv sťažovateľov podľa charty, ústavy a dohovoru rozhodnutiami všeobecných súdov, ktoré rozhodli vo veci ich návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia negatívne, a to tak, že ich návrh zamietli. Nespokojní s výsledkom posúdenia od ústavného súdu očakávajú prehodnotenie záveru, ku ktorému dospeli všeobecné súdy, pričom porušenie svojich práv vyvodzujú z nedostatočného odôvodnenia jednotlivých rozhodnutí.

III.1 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 47 charty, čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu

21. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

22. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu bol prípustný opravný prostriedok, ktorý sťažovatelia využili a o ktorom rozhodol krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľov v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný preto túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 47 ods. 3 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu

23. Podstatou ústavnej sťažnosti v tejto časti sú výhrady sťažovateľov proti uzneseniu krajského súdu, ktorý ako odvolací súd potvrdil rozhodnutie okresného súdu o zamietnutí ich návrhu na vydanie neodkladného opatrenia. Sťažovatelia tvrdia, že krajský súd ignoroval ich argumenty, a teda chybné vyhodnotil zistené skutkové okolnosti, čo viedlo podľa ich názoru k nesprávnemu záveru krajského súdu o tom, že podmienky pre nariadenie neodkladného opatrenia neboli v predmetnej veci splnené.

24. Ústavný súd sa musel v prvom rade zaoberať otázkou včasnosti podania ústavnej sťažnosti vzťahujúcej sa k namietanému porušeniu práv sťažovateľov uznesením krajského súdu ako jednou z procesných podmienok prípustnosti ústavnej sťažnosti. Opierajúc sa o § 124 zákona o ústavnom súde [ako aj o rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 12. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika (sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54)] pritom vychádzal z právoplatnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (23. júla 2019), ktorým odmietol dovolanie sťažovateľov ako procesne neprípustné. Keďže podľa § 124 štvrtej vety zákona o ústavnom súde ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku, ústavný súd považoval dvojmesačnú lehotu na podanie ústavnej sťažnosti v danej veci za zachovanú.

25. Z hľadiska sťažovateľmi uplatnenej argumentácie ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že posudzovanie podmienok na vydanie či zrušenie neodkladného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ústavný súd ako

nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) pristupuje k preskúmvaniu ústavných sťažností, v ktorých sťažovatelia namietajú porušenie svojich práv neodkladným opatrením zdržanlivo, vychádzajúc z právneho názoru, podľa ktorého zásadne nie je oprávnený zasahovať do rozhodnutí všeobecných súdov, ktorými nariaďujú či zrušujú neodkladné opatrenia, a to nielen preto, že nie je opravnou inštanciou v rámci sústavy všeobecných súdov, ale aj preto, že ide o také súdne rozhodnutia, ktorými sa do práv a povinností účastníkov konania (spravidla) nezasahuje konečným spôsobom. Ústavný súd meritórne posudzuje neodkladné opatrenia zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o vydaní neodkladného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie, resp. zrušenie pristupuje len za celkom výnimočných okolností, tak ako to bolo zaužívané judikatúrou v súvislosti s posudzovaním predbežných opatrení podľa Občianskeho súdneho poriadku. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu.

26. Bez ohľadu na uvedené ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že aj v konaní o návrhu na vydanie či zrušenie neodkladného opatrenia musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie o návrhu na vydanie či zrušenie neodkladného opatrenia musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené.

27. Ústavný súd je toho názoru, že sťažovateľmi napadnuté uznesenie krajského súdu známky zjavnej svojvôle nenesie.

28. Sťažovatelia podali návrh na nariadenie neodkladného opatrenia proti všetkým ostatným vlastníkom bytov a nebytových priestorov bytového domu. Návrh však neodôvodňovali ich konaním, ale konaním správcu, ktorý im zaslal oznámenie o začatí výkonu záložného práva. Vo vzťahu k nemu namietali, že bez schválenia návrhu na vykonanie dobrovoľnej dražby vlastníkami bytov a nebytových priestorov v dome, a teda

bez toho, aby mu vznikla povinnosť v zmysle § 8b ods. 2 písm. i) zákona o vlastníctve bytov, udelil v mene ostatných vlastníkov bytov a nebytových priestorov plnomocenstvo spoločnosti [REDACTED], najmä na vykonávanie všetkých právnych úkonov na účel mimosúdneho vymoženía dlhu viaznucom na nehnuteľnosti vo vlastníctve sťažovateľov a na vykonávanie všetkých právnych úkonov súvisiacich s dražbou týchto nehnuteľností. Krajský súd teda vysvetlil, že sťažovatelia neosvedčili potrebu neodkladnej úpravy pomerov medzi nimi a ostatnými vlastníkmi bytov a nebytových priestorov, ktorých označili za žalovaných, keďže „hrozbu“ videli v nezákonnom postupe správcu, proti ktorému však návrh nepodali. Vo vzťahu k ostatným vlastníkom bytov a nebytových priestorov teda sťažovatelia podľa názoru krajského súdu neosvedčili splnenie predpokladov pre nariadenie neodkladného opatrenia v danej veci, a preto krajský súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie o zamietnutí ich návrhu na vydanie neodkladného opatrenia, a to jednak z dôvodu nepreukázania pasívnej vecnej legitímácie, ale aj z dôvodu neosvedčenia základných skutočností umožňujúcich prijať záver o pravdepodobnosti nároku, ktorému sa má poskytnúť predbežná ochrana.

29. Krajským súdom prijaté závery v napadnutom uznesení vychádzajú podľa názoru ústavného súdu z logickej úvahy súladnej so zmyslom a účelom neodkladného opatrenia, opierajúcej sa o primerané odôvodnenie nadväzujúce na závery okresného súdu. To v plnej miere zodpovedá skutočnosti, že ide o odôvodnenie rozhodnutia predbežnej povahy o neodkladnom opatrení, reagujúce na skutočnosti, ktoré sú podstatné pre posúdenie splnenia zákonných predpokladov pre nariadenie neodkladného opatrenia, resp. jeho nenariadenie. Je vecou všeobecných súdov, aby vyhodnotili splnenie zákonných podmienok pre nariadenie neodkladného opatrenia, pričom do vyhodnotenia dôvodnosti jeho nariadenia, ktoré je založené primárne na skutkových otázkach, ústavný súd zásadne nie je oprávnený zasahovať alebo právny názor všeobecného súdu nahrádzať svojim uvážením. Samotné napadnuté uznesenie bolo navyše výsledkom procesného postupu, ktorý bol zákonný a procesnými právnymi normami predpokladaný pre túto formu rozhodovania. Preto ani v tomto smere ústavný súd nenašiel pochybenia krajského súdu spočívajúce v procesnom excese takej intenzity, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (porov. III. ÚS 169/2010, III. ÚS 281/07).

30. S poukazom na uvedené ústavný súd zastáva názor, že argumentácia krajského súdu zodpovedá príslušným ustanoveniam Civilného sporového poriadku týkajúcim sa predpokladov (ne)vydania neodkladného opatrenia, jeho závery nemožno považovať za arbitrárne či svojvoľné a tak z ústavného hľadiska za neospravedlňiteľné a neudržateľné, teda za také, ktoré by mali za následok porušenie práv sťažovateľov.

31. Bez významu nie je tiež skutočnosť, že hoci aktuálnemu návrhu sťažovateľov na nariadenie neodkladného opatrenia nebolo vyhovené, ochranu sťažovateľom označených práv poskytuje Civilný sporový poriadok a civilný súd aj možnosťou podať (právne perfektný) návrh na neodkladné opatrenie za splnenia zákonných podmienok znova (§ 329 ods. 3 CSP).

32. Pokiaľ sťažovatelia namietali porušenie princípu rovnosti, ktoré dávali do súvisu s tým, že im krajský súd nezaslal vyjadrenie žalovaného k ich odvolaniu, ústavný súd konštatuje, že čl. 47 ods. 3 ústavy zabezpečuje rovnosť účastníkov v konaní pred všeobecným súdom (sťažovateľa a žalovaného) z hľadiska možnosti uplatňovania ich procesných práv. K jeho porušeniu môže dôjsť napr. v prípade, ak všeobecný súd v ním vedenom spore v rozpore s ustanoveniami Civilného sporového poriadku zvýhodní svojím postupom predchádzajúcim vydaniu rozhodnutia niektorú zo strán sporu na úkor druhej strany sporu. Takúto situáciu však ústavný súd vo veci sťažovateľov nezistil, keďže krajský súd pri rozhodovaní o odvolaní proti uzneseniu o zamietnutí neodkladného opatrenia takúto povinnosť ani nemal (§ 329 ods. 1 CSP).

33. Na tomto základe ústavný súd sumarizuje, že neexistuje ústavne relevantný dôvod na to, aby do napadnutého uznesenia krajského súdu zasahoval, pretože pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mohla zakladať dôvod na vyslovenie porušenia sťažovateľmi označených práv napadnutým uznesením krajského súdu po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.3 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 47 ods. 3 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu

34. Sťažovatelia ústavnou sťažnosťou namietajú napokon aj uznesenie najvyššieho súdu, ktorým bolo odmietnuté ich dovolanie ako procesne neprípustné. Aj tomuto rozhodnutiu vyčítajú nedostatok odôvodnenia vo vzťahu k nimi uplatneným dôvodom prípustnosti dovolania.

35. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že do obsahu práva na súdnu ochranu patrí nepochybne aj ochrana, ktorá sa strane sporu poskytuje v dovolacom konaní. Sťažovatelia odôvodnili dovolanie jednak nesprávnym procesným postupom krajského súdu, ktorý videli v ignorovaní ich námietok a v nedostatočnom odôvodnení [§ 420 písm. f) CSP] a jednak nesprávnym právnym posúdením veci krajským súdom [§ 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP].

36. Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu (v medziach posudzovanej prípustnosti dovolania, pozn.) nemajúci oporu v procesných kódexoch. Podľa názoru ústavného súdu sa najvyšší súd neodmietol zaoberať dovolaním sťažovateľov, ktorým napadli uznesenie krajského súdu, ich dovolanie riadne preskúmal, keďže však prípustnosť dovolania nebolo možné vyvodiť ani z § 420 písm. f) CSP, ani z § 421 ods. 1 CSP, následne sformuloval svoj záver o neprípustnosti podaného opravného prostriedku a rozhodol o ňom spôsobom, ktorý mu Civilný sporový poriadok prostredníctvom § 447 písm. c) vyslovene umožňuje.

37. Okrem toho je potrebné ozrejmiť, že § 421 ods. 1 CSP pripúšťa možnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Zároveň však samotná zákonná úprava v § 421 ods. 2 CSP vylučuje možnosť podať dovolanie proti rozhodnutiam odvolacieho súdu, ktorými odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357

písm. a) až n). Z možnosti podať dovolanie je tak vylúčené aj uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia [§ 357 písm. d) CSP], čo najvyšší súd správne konštatoval aj vo veci sťažovateľov. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľov v prípade, ak zákonné pravidlá dovolanie nepripúšťajú (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02).

38. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa v civilnom súdnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých všeobecný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá civilného konania vrátane dovolacích konaní. Samotná otázka posúdenia podmienok pre uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho. Posúdenie tejto otázky je vecou zákonnosti a jej vyriešenie v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku (účinného od 1. júla 2016), ktoré v zmysle čl. 46 ods. 4 ústavy majú ustanovovať podrobnosti o realizácii základného práva na súdnu ochranu vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy, v konečnom dôsledku nemôže viesť k záveru o porušení označeného práva sťažovateľov.

39. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 47 ods. 3 ústavy rozhodnutím najvyššieho súdu sťažovateľa nepredostreli ústavnému súdu žiadnu argumentáciu, a teda netvrdili ani nepreukazovali, že by v dovolacom konaní došlo k porušeniu princípu rovnosti. Z uvedeného dôvodu niet podkladu na to, aby sa ústavný súd touto časťou ústavnej sťažnosti bližšie zaoberal.

40. Na podklade týchto skutočností ústavný súd odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde aj túto časť ústavnej sťažnosti z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.4 K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 47 charty a čl. 47 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými uzneseniami krajského súdu a najvyššieho súdu

41. Podľa čl. 47 charty každý, koho práva a slobody zaručené právom Únie sú porušené, má za podmienok ustanovených v tomto článku právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom. Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

41.1. Podľa čl. 51 ods. 1 charty ustanovenia tejto charty sú pri dodržaní zásady subsidiarity určené pre inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie, a tiež pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie. V dôsledku toho rešpektujú práva, dodržiavajú zásady a podporujú ich uplatňovanie v súlade so svojimi príslušnými právomocami a pri zachovaní obmedzení právomocí Únie, ktoré boli na ňu prenesené zmluvami.

41.2. Sťažovatelia vo svojej ústavnej sťažnosti nijako neodôvodnili namietané porušenie charty a rovnako neuviedli, z akého právneho názoru vychádzajú, ak sa domnievajú, že je naplnený predpoklad čl. 51 ods.1 charty pre jej aplikáciu v ich veci. Ústavný súd konštatuje, že všeobecné súdy neaplikovali vo veci sťažovateľov právo Európskej únie. Inak povedané, vnútroštátne súdy nevykonávali právo Európskej únie a keďže charta má v zmysle čl. 51 ods. 1 relatívnu pôsobnosť, nemožno sa ochrany práv z nej plynúcich dovoľávať vo veci sťažovateľov na ústavnom súde.

42. Pokiaľ ide o sťažovateľmi namietané porušenie práva na právnu pomoc v zmysle čl. 47 ods. 2 ústavy, ústavný súd uvádza, že toto právo sa priznáva každému, fyzickej osobe právnickej osobe aj štátnemu orgánu. Hlavný význam práva na právnu pomoc spočíva v tom, že orgány uvedené v tomto článku ústavy (súdy, iné štátne orgány, orgány verejnej správy) majú zodpovedajúcu povinnosť nebrániť stranám sporu, aby v konaní pred nimi využívali právnu pomoc. Právo na právnu pomoc trvá až do skončenia konania, t. j. do právoplatného rozhodnutia. Ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia vo svojej ústavnej sťažnosti neidentifikovali žiadnu reálnu možnosť porušenia tohto práva a ani ústavný súd z predložených príloh nezistil nič, čo by signalizovalo zásah do podstaty a zmyslu základného práva na právnu pomoc sťažovateľov.

43. Pokiaľ ide o namietané porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, rozhodovacia prax Európskeho súdu pre ľudské práva vylučuje jeho aplikovateľnosť na rozhodovanie v otázke

predbežných opatrení (teraz neodkladných opatrení), keďže nie sú rozhodnutiami o občianskych právach alebo záväzkoch (pozri rozhodnutie APIS proti Slovenskej republike z 10. 1. 2000 č. 39754/98, v ktorom sa konštatovala neaplikovateľnosť čl. 6 *ratione materiae* v konaní o zrušení predbežného opatrenia), preto ústavný súd námietku sťažovateľov o jeho porušení považoval iba za súčasť sťažnostnej argumentácie, ktorá sama osebe nezakladá dôvod ústavného prieskumu.

44. S ohľadom na uvedené bolo potrebné ústavnú sťažnosť aj v týchto častiach odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

45. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľov bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími návrhmi obsiahnutými v jej petite už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. januára 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu